

2. rész

Antiszemitizmus a mai Európában

zachor
ALAPÍTVÁNY A TÁRSADALMI
EMLÉKEZETÉRT

Anne Frank House – Zachor Alapítvány a Társadalmi Emlékezetért

1 A holokausz után: vissza- jönni, itt maradni vagy elmenni?

Az európai zsidóság kis töredéke élte túl a holokausztot. Közülük sokan döntöttek úgy, hogy nem tudnak új életet kezdeni azokban az országokban, amelyek részt vettek jogfosztásukban, és kiszolgáltatták őket a nemzeti-szocialista népiirtásnak. Vagy egyszerűen nem akartak ott élni, ahol minden meggyilkolt családtagjaikra, barátaikra emlékeztette őket. Sokan emigráltak a tengerentúlra, vagy reménykedtek abban, hogy a megalakuló zsidó államban – Izraelben – majd békében élhetik le életüket. Akik Európában maradtak, abban bíztak, hogy az antifasizmus és az emberi jogok védelme alapértékeké válnak, és az antiszemitizmus egyszer és mindenkorra eltűnik a kontinensről.

„Nagyon sok barátom ment Angliába. Ha akkor azt mondom, amit a barátaim, akkor angol egyetemet végzek, és most nem itt vagyok. (...) Talán életem nagy tévedése volt. Hazajöttem. Megtudtam, hogy az apám nem él. Az üzemet államosították. Kis üzem volt, a három testvéren kívül összesen két segéd volt. 24 óra alatt szétszedték az üzemet, semmit sem kaptunk belőle.”

„Bátyám 1945-ben bekerült az akkori cionista mozgalomba, és 1946-ban ki is ment Izraelbe. Az első Palesztinába menő hajók egyikén volt. Később, Izrael Állam megalakulása után végig hivatásos katona volt Izraelben. Ő volt a Libanonban harcoló részleg katonai parancsnoka. Sajnos meghalt. Miután hazajöttem, az, hogy »hogyan tovább«, fel sem merült. Két-három évig semmi. Az ember örült, hogy lélegzett.”

Rábai Imre

Rábai Imre, 1946

„Minden vágyam az volt, hogy hazamenjünk a falumba. A 18. születésnapomat már otthon töltöttem... Nem voltam boldog... Apám nem volt meg, nem tudtunk róla. Semmink nem volt a világon, csak amiben megjöttünk. És nem éreztem, hogy más is olyan nagyon örült volna, hogy mi megjöttünk...”

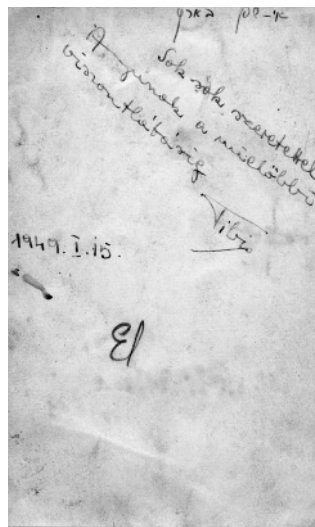
Dr. Mike Terézia

„Dunaföldváron az első ember, akivel találkoztam, azt kérdezte: jé, hát maga életben maradt? Gondolhatni, hogy milyen érzés volt. A nagybátyám beköltözött a szülői ház egyik szobájába, így aztán megmaradt a ház.”

Bartha Ágnes

Rábai Tibor Izraelben, 1949

Bartha Ágnes
dunaföldvári házukban,
1947

Radnóti Miklós és Gyarmati Fanni

Radnóti Miklós: SEM EMLÉK, SEM VARÁZSLAT (részlet)

*Semmim se volt s nem is lesz immár sosem nekem,
merengj el hát egy percre e gazdag életen;
szivemben nincs harag már, bosszú nem érdekel,
a világ újraépül, – s bár tiltják énekem,
az új falak tövében felhangzik majd szavam;
magamban élem át már mindazt, mi hátravan,
nem nézek vissza többé s tudom, nem véd meg engem
sem emlék, sem varázslat, – baljós a menny felettem...*

1944. április 30.

Feladatok

1. Mit gondoltok, mikor ért véget valójában a holokauszt: a koncentrációs táborok felszabadításával, a bűnösök felelősségre vonásával, vagy az áldozatok kárpótlásával? Indokoljátok véleményeteket!

2. A visszaemlékezés-részletek alapján gondoljátok végig, milyen okokból maradtak itthon, vagy mentek külföldre a túlélők? Hogyan fogadták itthon visszatérésüket? Miért?

3. „a világ újraépül” – Értelmezzétek a vers-részletet a lenti képekkel összevetve!

Baráti társaság Kiskunhalason az 1940-es évek elején

A társaság 1945 után életben maradt tagjai

2 „Soha többé!”

A második világháború után a népiértésért felelős bűnösöket Nürnbergben bíróság elé állították. A vádlottakat emberiség ellen elkövetett és háborús bűncselekményekben találta bűnösnek a nemzetközi bíróság. A pert továbbiak is követték, ahol elítélték a náci népiértés kitervelőit és végrehajtóit. A náciizmus veresége óta számos nemzetközi egyezmény és nemzetközi szervezet született az emberi jogok tiszteletben tartásának biztosítására, a népiértés megakadályozására, valamint az emberiség elleni bűntettek megbüntetésére.

Amerikai katonák rendezik a nürnbergi perben bizonyítékként összegyűjtött iratokat

1945-ben a történelemben először Nürnbergben ült össze nemzetközi bíróság, amelynek célja a náci bűntettek kivizsgálása volt. A per vádlottjai azok a náci vezetők voltak, akiket a szövetségeseknek sikerült elfogniuk. A vádlottakat a béke elleni bűntettben, háborús bűnökben, valamint az emberiség elleni bűnökben találták bűnösnek. A nyilvános per során mindenki szembesülhetett a náci által elkövetett embertelenségekkel, többek között a hatmillió európai zsidó meggyilkolásának tényével.

Magyarországon háborús és népellenes bűnökben több száz halálos ítélet született. Kivégezték a magyar zsidóság deportálásának megszervezésében és a nyilas gyilkosságokban főszerepet játszó politikusokat, és halálra ítélték számos olyan háborús bűnöst, egykori csendőrt, katonát és nyilas pártszolgálatost is, akik saját kezükkel gyilkoltak.

A nürnbergi per huszonekét vádlottja között volt Julius Streicher, a Der Stürmer című antiszemita lap kiadója. A német lap a náciizmus idején több százezer példányban jelent meg, 1941 és 1944 között huszonnégy olyan cikket publikált – a többségüket maga Streicher írta –, amelyben a zsidók elpusztítását követelte. A bíróság Streichert bűnösnek találta abban, „hogy beszédeiben és írásaiban, hétről hétre, hónapról hónapra az antiszemitaizmus vírusát ültette el a németek lelkében (...) és már 1938-ban a zsidók megölésére szólított fel.” Streicher tovább folytatta a zsidók meggyilkolására uszító propagandát akkor is, amikor már folytak a tömeggyilkosságok, ezért a nürnbergi bíróság emberiség ellenes bűntettben is bűnösnek ítélte.

A Der Stürmer antiszemita lap hirdetőablaka. A feliratok: „A Der Stürmerrel a zsidók ellen!” „A zsidók a mi szerencsétlenségünk!”

Az Egyesült Nemzetek Szervezete 1948-ban fogadta el az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát, valamint a népirtás megelőzéséről és megbüntetéséről szóló nemzetközi egyezményt.

A nürnbergi per óta két ügyben ült össze a hágai Nemzetközi Bíróság, 1993-ban a jugoszláviai háború során elkövetett emberiség elleni bűntettek, valamint 1994-ben a ruandai népirtás kivizsgálására.

Alsó tagozatosok kórusa az ENSZ bécsi székhelyű Információs Szolgálatának „Az ENSZ és az emberi jogok” elnevezésű rendezvényén

A genocídium – népirtás – kifejezés egy nép, etnikai vagy vallási csoport megsemmisítését jelenti. Olyan összehangolt cselekvési tervet jelöl, amely arra irányul, hogy elpusztítsák egy nép életének alapjait, azzal a végső céllal, hogy megsemmisítsék magát a népet.

„A Szerződő Felek megerősítik, hogy a népirtás függetlenül attól, hogy békében vagy háborúban követik el, a nemzetközi jogba ütköző bűncselekmény, és kötelezik magukat arra, hogy ellene megelőző rendszabályokat foganatosítsanak, elkövetését pedig megbüntetik.” (A népirtás bűntettének megelőzése és megbüntetése tárgyában 1948. évi december 9. napján kelt nemzetközi egyezmény 1. cikk)

Feladatok

Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatából:

1. cikk: Minden emberi lény szabadon születik és egyenlő méltósága és joga van.
3. cikk: Minden személynek joga van az élethez, a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.
7. cikk: A törvény előtt mindenki egyenlő és minden megkülönböztetés nélkül joga van a törvény egyenlő védelméhez.
9. cikk: Senkit sem lehet önkényesen letartóztatni, őrizetbe venni vagy száműzni.
12. cikk: Senkinek magánéletébe, családi ügyeibe, lakóhelye megválasztásába vagy levelezésébe nem szabad önkényesen beavatkozni.
17. cikk: Senkit sem lehet tulajdonától önkényesen megfosztani.
18. cikk: Minden személynek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához.
19. cikk: Minden személynek joga van a vélemény és a kifejezés szabadságához.
28. cikk: Minden személynek joga van ahhoz, hogy mind a társadalmi, mind a nemzetközi viszonyok tekintetében olyan rendszer uralkodjék, amelyben a jelen Nyilatkozatban kinyilvánított jogok és szabadságok teljes hatállyal érvényesülhessenek.
29. cikk: Ezeket a jogokat és szabadságokat semmi esetre sem lehet az Egyesült Nemzetek céljaival és elveivel ellentétesen gyakorolni.

Forrás: <http://www.menszt.hu/layout/set/print/content/view/full/201>

1. Miért nevezik a dokumentumot „egyetemes”-nek?

2. Nézz utána, milyen ügyekkel foglalkozik az Amnesty International magyarországi irodája (www.amnesty.hu), válassz ki egy programot, kampányt és mutasd be azt társaidnak!

3 Egy zsidó állam reménye

A 19. század vége óta egyre több zsidó vándorolt a mai Izrael területére, ahol egykor őseik éltek. A cionista mozgalom célja az volt, hogy Izrael földjén zsidó állam jöjjön létre. 1948-ban kiáltották ki Izrael Államot. A zsidók azt remélték, hogy egy saját zsidó nemzetállam megvédi őket az antiszemitizmustól.

A vágy, hogy visszatérhessenek Cionba – ez Izrael és Jeruzsálem bibliai elnevezése – évszázadokon át fennmaradt a zsidó kultúrában. A jeruzsálemi Templom lerombolása (i. sz. 70) és a zsidók száműzetése óta ez a vágy a zsidó hagyomány meghatározó elemévé vált. A cionista mozgalom a kelet-európai pogromok és a nyugat-európai antiszemitizmus hatására alakult ki a 19. század végén. Ebben a korszakban nemcsak a zsidók, hanem más népek is törekedtek saját államuk létrehozására.

Az I. világháború befejezése után Palesztina brit fennhatóság alá tartozott. A britek mind a zsidókban, mind a palesztinokban táplálták a reményt, hogy egy napon megteremthetik saját államukat. Mindkét nép ugyanazon a területen szeretne volna megalapítani nemzetállamát, ez az oka a máig tartó konfliktusnak közöttük.

A Palesztina nevet a rómaiak adták a Római Birodalom provinciája azon részének, ahol ma Izrael és a palesztin területek fekszenek. A későbbi évszázadokban ez a terület a Török Birodalom része lett, majd 1917-től 1947-ig brit uralom alá került mint a palesztinai brit mandátum.

Bevándorló zsidó gyerekek 1948-ban. A cionizmus annak a zsidó mozgalomnak a neve, amely független zsidó államot kívánt létrehozni Palesztinában

1948. május 14. Izrael függetlenségének kikiáltása

1947 elején Nagy-Britannia bejelentette, hogy kivonul a területről, és ugyanazon év novemberében az Egyesült Nemzetek Szervezete határozatot fogadott el az egykori brit mandátum felosztásáról. Számos arab ország azonban a határozat ellen szavazott.

„És ekkor, 1947. november 30-ának kora hajnali óráiban apám így szólt: »Lehet, hogy egyszer téged is erőszakoskodók zaklatnak majd az utcán vagy az iskolában; de mostantól, attól a pillanattól, hogy megvan a saját államunk, soha senki nem zaklathat téged azért, mert zsidó vagy, és a zsidók ilyenek meg olyanok. Soha többé. Ennek vége. Örök időkre. Ma éjszakától ilyen nincs ebben az országban« (...) Néhány órával később, pontosan hétkor, amikor mi is, a szomszédság is aludtunk végre, Sejk Dzsarrahban lövéseket adtak le egy zsidó mentőautóra.»

Részlet Amosz Oz Szeretetről, sötétségről című regényéből

Kezdetben a zsidók az arab nagybirtokosoktól vásárolták földet a letelepedéshez. Az európai antiszemitizmus felerősödésével fokozatosan nőtt a Palesztinába települő zsidók száma. A holokauszt után további bevándorlási hullám indult el.

1948. május 14-én a Zsidó Nemzeti Tanács az ENSZ határozata alapján kikiáltotta Izrael Államot. Arab szomszédai azonnal megtámadták Izraelt. Sok palesztin arab elhagyta földjét, mert politikai vezetőik azt a hamis reményt keltezték bennük, hogy a várható győzelem után visszatérhetnek. Az izraeli-arab háborúban végül Izrael győzött, de az arab kormányok a menekülteknek csak egy kisebbségét engedték letelepedni a szomszédos arab államokban. Az Izraelt elhagyó palesztin arabok többségét menekülttáborokban helyezték el. Az idők folyamán a táborok egy részéből állandó város lett, ezek a mai napig az ENSZ felügyelete alatt állnak. Az Izraelben maradt arabok megkapták az izraeli állampolgárságot. 1967-ben újabb háború tört ki, és a feszültség a két nép között azóta sem csillapodott. A háborúk és konfliktusok sok áldozattal jártak.

Az arab államok és Izrael közötti háborúknak a világ más részein élő zsidók életére is közvetlen hatása volt. Számos arab országban érte a zsidókat fenyegetés és támadás, emiatt ezekből az országokból több mint félmillió zsidó menekült Izraelbe. Korábban egymillió zsidó élt Észak-Afrikában és a Közel-Keleten. Számuk az 1970-es évekre mindössze harmincezerre zsugorodott. Az Izraelbe érkezettek állampolgárságot kaptak és integrálódtak a társadalomba. 1989 óta több mint egymillió oroszországi zsidó költözött Izraelbe. Izrael lakóinak nagy része bevándorlók leszármazottja, ma már több mint száz különböző országból származik a lakosság.

Izraeli fiatalok napjainkban

Feladatok

1. Izraelre jellemző, egyedi településforma a kibuc.

Nézzetek utána:

- Mi a kibuc szó jelentése, eredete?
- Milyen települési formát jelent?
- Hogyan alakul a kibucok helyzete napjainkban?

(Indavideo.hu/video/Kibbutz?pid=179519)

(Politikapedia.hu/kibuc)

2. Dolgozzatok csoportokban! Mutassátok be az alábbi kibucokat!

Kibuc Givat Oz (www.or-zse.hu/magyarzsidovivatoz2010.htm)

Kibuc Jasur (<https://www.yassur.org.il/>)

Kibuc Yasur

3. Kövessétek végig a térség történetét az alábbi internetes térképeken!

<http://www.mmart.hu/nol/infografika/tortenelem/izrael/index.swf>

4 Előítélet vagy csak kritika?

A közel-keleti események azonnal megjelennek a nemzetközi sajtó címlapjain, sokkal gyakrabban, mint a világ bármely más konfliktusa. Politikusok és nemzetközi fórumok gyakorta bírálják Izraelt a biztonságát érő fenyegetésekre adott válaszáért. A bírálatoknak időnként semmi közük a valódi helyzethez, valójában antiszemita vádaskodások.

Izrael bírálata önmagában még nem antiszemitizmus. Ugyanakkor, ha a bírálat előítéleteken alapszik, azt sugallva, hogy a bírált jelenségek a „zsidók tulajdonságaiból” következnek, ha zsidó összeesküvést feltételez, vagy ha az összes zsidóra von le következtetést, akkor ez az antiszemitizmus kifejeződése.

Zsidók a világ minden részén élnek, és mindannyian különböző emberek. Mindazonáltal a zsidókat gyakran kollektíven teszik felelőssé azért, ami Izraelben történik. „Izraelt” emlegetnek, de valójában a zsidókat tekintik ellenségnek, ami már nemegyszer erőszakos antiszemita cselekményekhez vezetett. Például 2003 novemberében Párizsban megtámadtak egy zsidó iskolát, aztán ugyanabban a hónapban egy isztambuli zsinagóga előtt felrobbantott pokolgép oltotta ki több mint húsz ember életét. 2007 februárjában egy berlini zsidó óvoda falára festettek náci jelképeket. Európa több országában előfordult, hogy zsidó temetőket gyaláztak meg.

Vannak, akik egyenlőségjelet tesznek Izrael politikája és a náci rezsim politikája közé. Azt állítják, hogy az izraeliek ma ugyanazt teszik a palesztinokkal, amit a németek egykor a zsidók ellen elkövettek. A zsidó állam és a holokauszt elkövetőinek összehasonlítása alapvetően hamis. A náci Németország diktatúra volt, amelyet antiszemita és rasszista ideológia mozgatott, egész népeket, csoportokat akart megsemmisíteni. Izrael demokratikus ország, amelynek nem célja más csoportok megsemmisítése.

Izrael és a német nemzetiszocialista kormányzat összehasonlításának az a valódi célja, hogy csökkentse a holokauszt jelentőségét, és megkérdőjelezze a zsidó állam létrehozásának létjogosultságát. Ha valaki összemossa a zsidókat és a náciakat, nem csupán egy véleményt hangoztat, hanem a zsidók és Izrael ellen uszít.

Zsidó temető meggyalázása Szentpéterváron

Izraeli zászló égetése Magyarországon 2011-ben

... és Gázában

5 Antiszemitizmus a kommunista országokban

Izrael 1948-as megalapítása után a Szovjetunió kezdetben szövetségesévé akarta tenni Izraelt, hogy általa megerősítse közel-keleti befolyását. Ám Izrael a nyugati demokráciákat választotta, és erős kapcsolatot épített ki az Egyesült Államokkal. A Szovjetunió és szövetségesei egyre inkább Izrael arab ellenségei mellé álltak, és a cionizmust vádként kezdték használni saját zsidó népességük ellen. Neves zsidó személyiségeket vádoltak meg azzal, hogy „cionistaaként” a „nyugati imperializmus ügynökei”.

Az 1967-es hatnapos arab–izraeli háború idején a Szovjetunió és a többi kommunista ország az Izraelt megtámadó arab országok – Egyiptom, Irak, Jordánia, Szíria – mellé állt. Izraelt vádolták a háború kirobbantásával, és megszakították vele a diplomáciai kapcsolatokat.

Ezt az alkalmat használták ki Lengyelországban egy antiszemita kampány elindítására: a Lengyelországban élő zsidókat azzal vádolták meg, hogy a kommunista kormánnyal szemben ők Izraellel szimpatizálnak. A zsidó származású politikusokat hibáztatták az ország rossz gazdasági helyzetéért is. 1968 márciusában a gazdasági nehézségek hatására a diákok kormányellenes tüntetéseket szerveztek szerte az országban, és mivel néhány zsidó származású diák is a szervezők között volt, a tüntetések kirobbantásáért is a zsidókat tették felelőssé. Az „anticionista” kampány következményeként sok zsidó ember vesztette el állását Lengyelországban, és sokakat emigrációra kényszerítettek.

A szabadkai zsinagóga mára elhagyatott belső tere. A híveket a nácik és cinkosaik előpusztították.

A háború után Magyarországon is több zsidóellenes zavargás tört ki, például Ózdon, Kunmadarason, Miskolcon, Sajószentpéteren, Makón. Ezeket esetenként a helyi kommunisták szították, hogy így növeljék saját népszerűségüket a „feketegazdaság haszonélvezői” ellen indított kampány révén.

„1946. május 21-én reggel 9 óráig a falu külsőleg nyugodt, semmiféle atrocitás nem történik. A pogrom 9 óra tájban a piac megkezdése után a piacon kezdődött avval, hogy Kerepesi Sára, Kubai Eszter és Somogyi Bálint a piactéren megtámadták Kleinéket. A jelen levő Horváth rendőr az eseményekbe nem avatkozott, sőt állítólag nevetve nézte azt végig.”
(Jelentés a kunmadarasi pogromról, Magyar Zsidó Levéltár)

„A keddi piacnapon összejött az egész falu, mégpedig a piactéren. A tojást szedő Klein tojásos ládájába követ dobáltak, törjön össze a tojás, amit már összevásárolt. Minden zsidót végigvertek, és három embert meg is öltek. A helyi rendőrök, akik helyi emberek voltak, nemcsak hogy nem avatkoztak be, hanem még így-úgy-amúgy támogatták is a verekedőket. Több csoport vonult zsidó házakhoz. Kegyetlenül megvertek mindenkit.”

(Kunmadarasi visszaemlékező)

Magyarországon a kommunista diktatúra éppúgy sújtotta a zsidók túlnyomó részét, mint minden más magyart. Az 1944-ben kirabolt zsidók háború után visszkapott üzleteit, vállalkozásait néhány évvel később újra elvették, „államosították”. Az ötvenes években több ezer olyan zsidót, akit a kommunista hatóságok a „burzsoá osztályok” tagjának tekintettek, kényszerrel kitelepítették lakóhelyükről.

6 Szólásszabadság vagy az emberi méltóság védelme?

A holokauszt után a túlélők egy része Európában maradt és igyekezett újrakezdeni az életét. Nyugat-Európában lassan újjászerveződtek a zsidó közösségek, kinyitottak a zsinagógák és a zsidó iskolák. Kelet-Európában a zsidó kulturális és vallási élet csak a kommunista rendszerek bukása után éledhetett újjá. Az antiszemitizmus azonban nem tűnt el, újra és újra felbukkan Európában. Egyesek még azt is kétségbe vonják, hogy a holokauszt valóban megtörtént.

Tóráiró Budapesten, 2011-ben

A háború után csak kevés zsidó túlélő maradt Európában. Ők új életet szerettek volna kezdeni és reménykedtek, hogy a fasizmus és antiszemitizmus egyszer és mindenkorra vereséget szenvedett. A náci eszméi azonban nem tűntek el egyik napról a másikra, ma is vannak újnáci csoportok Európában és másutt. Ők – Hitlerhez hasonlóan – magasabb rendűnek tartják a „fehér fajt”. Gyűlölik a kisebbségeket, köztük a zsidókat és a romákat.

Nagy politikai változások és gazdasági válságok idején sok ember szembesül azzal, hogy a társadalomról és az őket körülvevő világról alkotott képük már nem érvényes többé, hogy nehezen ismerik ki magukat az új körülmények, szabályok és elvárások között.

Az emberek ilyenkor gyakran úgy érzik, hogy a világ körülöttük fenyegetővé és áttekinthetetlené vált. Sokan vesztesnek érzik magukat, és emiatt fogékonyabbá válnak olyan politikások eszméi iránt, akik könnyen azonosítható bűnbakokat – gyakran kisebbségi csoportokat – tesznek felelőssé a társadalom bajaiért. Azt a hamis reményt keltik az emberekben, hogy a kisebbségek elleni fellépés megoldja gondjaikat.

A bűnbakkereső magyarázatok az emberek negatív érzelmeire építenek, a mások sikere felett érzett irigységre, valamint az együttérzés hiányára és a dűhre. Azzal, hogy szabad utat enged ezeknek a negatív érzelmeknek, a bűnbakkeresés tovább mélyíti a társadalmi válságot, ahelyett hogy annak megoldásában segítene.

A bűnbakkeresés mai is gyakori. A közbeszédben és az internetes fórumokon is sokszor felbukkannak olyan nézetek, amelyek képviselői a zsidókat okolják a világ mindenféle bajáért. Olyanok is vannak, akik azokat a véleményeket, amelyek nem tetszenek nekik, egyszerűen a „magyarságtól idegennek” nyilvánítják – kisajátítva a jogot annak meghatározására, hogy mi „magyar” és mi nem.

Ma azonban, a holokauszt után, nem lehet többé az antiszemitizmust ártalmatlan véleménynek tekinteni, hiszen rettenetes következményei az egész világ számára nyilvánvalóvá váltak. Ezért a szélsőséges antiszemiták gyakran úgy próbálják nézeteik elfogadottságát növelni, hogy azt állítják, hogy a holokausztot maguk a zsidók „találták ki”, hogy megszerezzék a nemzetközi közvélemény támogatását saját államuk létrehozásához.

Vannak olyanok is, akik nem tagadják a zsidók üldözését, de igyekeznek jelentőségét kisebbíteni, mondván, hogy ilyen események gyakoriak a történelemben.

A holokauszt tényéről és mértékéről a történelmi bizonyítékok akkora tömege áll rendelkezésre, hogy aki a holokausztot tagadja vagy mentegeti, nem lehet ártatlan tévedés áldozata.

A holokauszt tagadása az antiszemita nézetekkel való azonosulást fejezi ki. Ugyanígy a náci szimbólumok vagy a náci öltözetét utánzó ruha is azt juttatja kifejezésre, hogy annak viselője közösséget vállal egy olyan ideológiával, amely népiártáshoz vezetett.

Mind a kisebbségek elleni uszítás, mind a holokauszt tagadása több európai országban – köztük Magyarországon is – törvénysértésnek számít, és büntethető.

„Aki nagy nyilvánosság előtt a nemzeti szocialista és kommunista rendszerek által elkövetett népirtás és más, emberiség elleni cselekmények tényét tagadja, kétségbe vonja vagy jelentéktelen színben tünteti fel, büntetést követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.” (A nemzetiszocialista és kommunista rendszerek bűneinek nyilvános tagadásáról szóló 269/C. törvénycikk, melyet az Országgyűlés 2010. június 8-án fogadott el.)

A budapesti Élet Menete a holokauszt emléknapon 2011-ben

A náci meg akarták gyilkolni az összes európai zsidót. Előre eltervezett módon láttak hozzá tervük megvalósításához, és közel 6 millió európai zsidó haláláért felelősek. A náci és magyar szövetségeseik Magyarországról közel félmillió embert deportáltak a haláltáborokba. A nyilasok uralma alatt további 100 ezer ember vált a vérengzések és a budapesti gettó embertelen körülményeinek áldozatává. A holokauszt nemzetközi emléknapja január 27., az auschwitzi haláltábor felszabadulásának napja. Izraelben az 1943-ban kitört varsói gettófelkelés napján (a héber naptár szerint niszán hó 27. napja) emlékeznek meg a holokauszt áldozatairól. Magyarországon április 16. a holokauszt áldozatainak emléknapja: 1944-ben ezen a napon állították fel az első gettót Magyarországon.

Feladatok

1. Vitassátok meg, kirekesztő-e az alábbi kép!

A póló felirata:
„Magyar vagyok,
nem turista”

2. Mi jut eszetekbe a következő képen látható pólókról, az árus, illetve az esetleges vásárlók meggyőzéséről?

Pólóárus pultja Budapesten

7 Sport-szerű

Antiszemita uszítással nem csak utcai feliratokon találkozunk, rasszista és antiszemita jelszavakat gyakran hallhatunk focimeccseken is. „Indul a vonat Auschwitzba” – skandálják sokszor az ellenfél egyes „szurkolói” az MTK meccsen. A Magyar Labdarúgó Szövetség kötelezte a játékvezetőket, hogy bármiféle rasszista megnyilvánulás ellen határozottan lépjenek fel, akár a meccs félbeszakításával is.

Részlet az FTC Labdarúgó Zrt. házirendjéből:

„6. Tilos a stadion területére bevinni gyűlölet keltésére alkalmas feliratot, zászlót, a jogszabály által önkényuralmi jelképnek minősülő tárgyat, eszközt.
7. Tilos bármely népcsoport, nemzet gyalázása, becsmérése, vallási, faji, politikai hovatartozás és egyéb szempontok szerinti megkülönböztetése: zsidózás, cigányozás (csoportos és egyedi bekiabálások), huhogás, színes bőrű sportolók gúnyolása.”

Antiszemita transzparens az FTC-UTE mérkőzésen 2001-ben, Budapesten.

Az Európai Unió számos országában elindult a „Sporttal a rasszizmus ellen!” mozgalom. Szlogenje: „Adj piros lapot a rasszizmusnak!” Az FTC 2005-ben csatlakozott a „Sporttal a rasszizmus ellen!” mozgalomhoz, hogy „kifejezzék tiltakozásukat az emberek közötti megkülönböztetés ellen”.

Részlet az FTC hivatalos honlapján olvasható felhívásból

„Adj piros lapot a rasszizmusnak! jelszóval antirasszista, diszkrimináció-ellenes demonstrációt tart a Ferencvárosi Torna Club a (...) Diósgyőr elleni bajnoki labdarúgó mérkőzés megkezdése előtt. A Ferencváros játékosai, vezetői és természetesen az egyesülettől elválaszthatatlan szurkolói a demonstrációval is hangsúlyozni akarják, hogy ők is a szolidáris magatartás mellett kiállók világszerte széles táborába tartoznak. S piros lapot adnak a rasszizmusnak!”

A 29 éves Gabriel Landgraf vezető neonáci volt Berlinben és Brandenburgban.
„Eleinte focimeccsekre jártunk. A futballhuligánok provokációját, agresszióját lenyűgözőnek találtam. Játék közben nyíltan »Sieg heil«-t kiáltottunk, zsidóztunk. Közéjük tartoztam, bomber dzsekit viseltem, és »Németországot a németeknek!« feliratú kítűzőt.”

Landgraf a focin keresztül egyre szélsőségesebbé vált. Országos hálózatot, szervezeteket alakított. Látszólag semleges portált (Berliner Infoportal) hozott létre, melyen szélsőjobbaldali híreket közvetítettek. A másképp gondolkodókat vagy másként kinézőket üldözték és megverték.

„Fel akartam tűnni. Aztán elbizonytalanodtam: az erőszak elgondolkoztatott, a megjelentetett cikkekben ellentmondásokat találtam. Megismertem más embereket, érzelmeket. És egyszer csak valaki azt kérdezte tőlem, hogy követhetem ezt az ideológiát? Ki kellett szállni. Lezártam a web-portált, a címlistámat töröltem, és megszakítottam a kapcsolatot a régi barátokkal. Új élet kezdődött. És rájöttem, milyen elszigetelten éltem. Újra kell tanulnom az együttélést. Felszabadult vagyok, és más szemmel látom az életet.”

Feladatok

Landgraf az agressziót lenyűgözőnek találta

1. Mit gondoltok, milyen okai lehetnek annak, hogy fiatalok szélsőséges, neonáci csoportokhoz csatlakoznak?

- Felsőbbrendűnek érzik magukat
- Nem tudnak eleget a második világháborúról
- Társaságot keresnek, magányosak
- Azt hiszik, hogy jobbá teszik a világot
- Egyéb...

2. Miért lehet nehéz kiszállni ezekből a csoportosulásokból?

Munkafüzet

Ez a füzet egy sorozat második része. A sorozat témái:

1. Antiszeizmitizmus Európában 1945-ig
2. Antiszeizmitizmus a mai Európában
3. Előítélet, diszkrimináció, rasszizmus és antiszeizmitizmus

Az eredeti tananyagot minden átvevő ország saját diákjaihoz igazította és saját nyelvén jelentette meg.

Az OSCE/ODIHR és az Anne Frank House a helyi szakértőket bevonva készítette el az adaptált változatot.

OSCE/ODIHR

Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (angol rövidítése OSCE) egy 56 államot tömörítő biztonsági szervezet, amely Európa, Észak-Amerika és Közép-Ázsia országait fogja össze. A Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Irodája (angol rövidítése ODIHR) a toleranciát, a diszkrimináció felszámolását, az emberi jogokat és a demokratikus működést célzó kezdeményezések megvalósítását támogatja. További információk a szervezetről a www.osce.org/odihhr honlapon található.

Anne Frank House

Múzeum abban az amszterdami épületben, ahol egykor Anne Frank búvóhelye volt. Célja, hogy elősegítse Anne Frank eszméinek megismertetését, amelyek ma éppúgy érvényesek, mint Anne Frank idejében. A Múzeum oktatási segédleteket ad ki, amelyek célja a mai antiszeizmitizmus, rasszizmus és xenofóbia visszaszorítása, a tolerancia és a mások iránti tisztelet kialakítása. További információk a www.annefrank.org honlapon található.

Zachor Alapítvány a Társadalmi Emlékezetért

Civil oktatási szervezet, melynek célja, hogy felhívja a pedagógusok és a diákok figyelmét olyan társadalmi jelenségekre, mint a rasszizmus, az antiszeizmitizmus, az előítéletesség, így kiemelve a toleranciaoktatás és az emberi jogok oktatásának fontosságát. Elsődleges forrásokra támaszkodva, személyes történetekre építve kíván segítséget nyújtani a holokauszt és más genocídiumok oktatásához, toleranciaoktatáshoz, tananyagokkal, oktatási programokkal, tanártovábbképzéssel.

További információk a www.emlekezem.hu weboldalon található.

Magyar szöveg: Kovács Mónika, Kovács András, Szónyi Andrea
Tördelés: Laczkó Zsolt

Illusztrációk:

Anne Frank Ház, Cultiris, Corbis Images, Eva Tov, Getty Images, Katona Ferenc – USHMM, Frankel Zsinagóga, MTI fotó, Országos Széchényi Könyvtár, Robert Capa (c) International Center of Photography / Magnum Photos, UNIS, Zachor Alapítvány

Mindent megtettünk azért, hogy megtaláljuk az illusztrációként használt képek jogának tulajdonosait. Ha olyan képet talált, amelynek jogtulajdonosát nem sikerült helyesen azonosítani, kérjük, értesítse az Anne Frank House-t!

Eredeti szöveg: Ineke Molck, Williem-Pieter van Ledden, Karen Polak (Anne Frank House)

Kiadó: Anne Frank House

2012

ISBN: 978-963-88316-5-1

8. Sokszínű tolerancia

A tavasz első napjaiban több száz fiatal járja Lódz utcáit azzal a céllal, hogy kifejezze, nem ért egyet a köztereken – házfalakon és aluljárókban – megjelenő, a kisebbségekre vonatkozó, sértő feliratokkal. Az UNESCO kezdeményezésére március 21. az Antirasszizmus Napja. Ezen a napon minden évben Lódz lakosai – fiatalok és idősek – kefékkel és ecsetekkel felszerelve elindulnak, hogy megtisztítsák városukat a gyűlölet kifejezéseitől.

A feliratokat lemosó fiatalok csapata Lódzban (Lengyelország)

„Minden évben átfestjük a rasszista feliratokat, de sajnos újra és újra visszatérnek. Mégis úgy érzem, hogy van értelme annak, amit csinálunk: szembe kell szállni az intoleranciával. Ez a célunk” – mondja Joanna Podoska, a program kezdeményezője. „A résztvevő fiatalok azt fejezik ki, hogy szégyellik magukat, amiért ilyen feliratok vannak a városukban. Tenni akarnak azért, hogy eltűnjenek. A szintén a városban lakó Marek Edelman, a varsói gettó túlélője is támogatja programunkat, és ez sokat jelent nekünk”.

2010. Nyíregyháza – Az egykori gettó területén állított emlékműről mossák le tanárok a gyalázkodó matricákat

Feladatok

1. Mi történt 1960-ban Dél-Afrikában, aminek emlékére 1966-ban az ENSZ március 21-ét jelölte ki az Antirasszizmus Világnapjának?

http://ec.europa.eu/magyarország/news/agenda/20120301_antirasszista_vilagnap_hu.htm

2. Nézzetek utána az alábbi kezdeményezéseknek! Beszéljétek meg, a társadalom mely csoportjai indíthatnak akciókat, kampányokat a rasszizmus ellen!

„Budapesti séták a rasszizmus ellen”, „Képregény a rasszizmus ellen”, „Rock a rasszizmus ellen fotókampány”, „Aktív Állampolgári Díj”

3. Tervezzetek az Antirasszista Világnapra valamilyen figyelemfelkeltő akciót! Mi várható egy-egy látványos kampánytól? Kit érhetnek el, kire lehetnek hatással? Miért fontosak? Mikor válhatnak jelentőssé?
